

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

Médiaoktatás, digitális technika, pedagógusi módszertani kultúra egy friss kutatás eredményeinek tükrében

Lannert Judit
Budapest
2019. június 8.

A kutatás célja és fő témái

- Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája kiemelten foglalkozik a médiaműveltség és a tudatos és biztonságos internethasználat kérdéseivel. Jelen kutatás elsősorban a kompetenciák átadását vizsgálja az iskolai környezetben.
- A kutatás egy országosan reprezentatív kérdőíves vizsgálatot készített a pedagógusok, intézményvezetők és kiemelten a médiaismereteket oktató pedagógusok körében.
- A kutatási koncepció alapján három fő területet vizsgáltunk:
 - médiaoktatás helyzete és a médiaműveltség fogalma
 - a 21. századi tanári szerep felfogás
 - újmédia használat kockázatai, internetbiztonság
- A nagymintás vizsgálatot megelőzte egy pilotkutatás 2018. július és szeptember között, mely során offline és online kismintán (75-75 fő) kipróbáltuk a kérdőívet és a kérdezés különböző formáit.
- A pilotfázisban a kutatás kvalitatív elemmel is kiegészült, két interjúra és hat darab fókuszcsoportos beszélgetésre került sor 2018. szeptemberben.
- A nagymintás online kérdőíves kutatás egy országosan reprezentatív minta alapján zajlott 2018. november 6. és december 31. között. A minta három dimenzióban biztosította a reprezentativitást, mégpedig iskolatípus, településtípus és iskolaméret szerint. Ez rendelkezésre álló idő alatt a kérdőívet összesen 1553 fő nyitotta meg, ebből 1020 fő haladt rajta végig és fejezte be a kitöltését.

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Miről lesz szó?

- Médiaműveltség, médiatudatosság, médiaismeret – hogyan vélekednek erről a tanárok, igazgatók
- Pedagógus attitűdök és módszerek az újmédia világában – avagy nagy a bizonytalanság
- Új technológia és a kockázatok megítélése az iskolákban

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

Médiaműveltség, médiaismeret, médiatudatosság

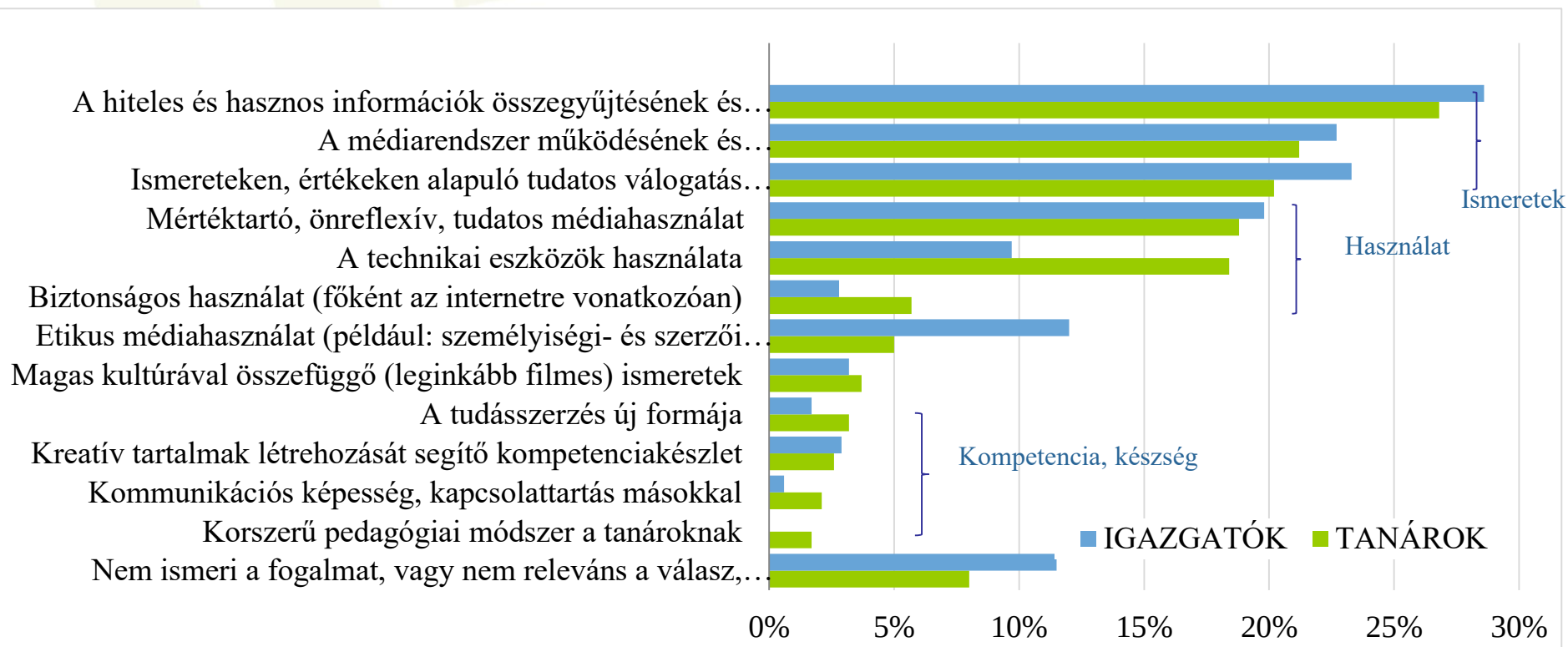
T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutatató
Központ Zrt.

Médiaműveltség

A médiaműveltség az igazgatók és pedagógusok szerint a pedagógusok által említett tényezők sorrendjében (%)

Nyitott kérdés: Kérjük, válaszolja meg, hogy az Ön megítélése szerint mit jelent a médiaműveltség!

Megjegyzés: igazgató és helyettes: $N_1=177$; pedagógus: $N_2=841$,

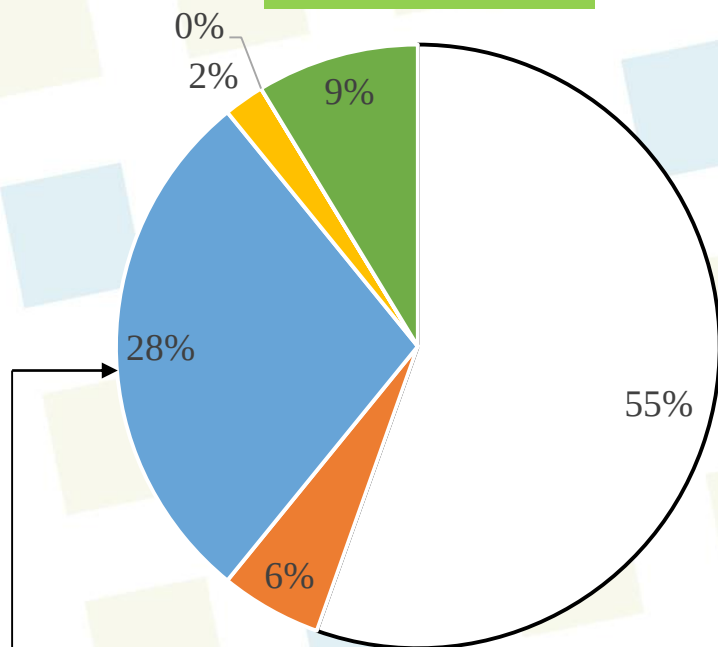
T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Formális médiaoktatás formáinak aránya az intézményvezetők válaszai alapján, N= 115

Általános iskolák

□ Nincs

■ Integrált formában

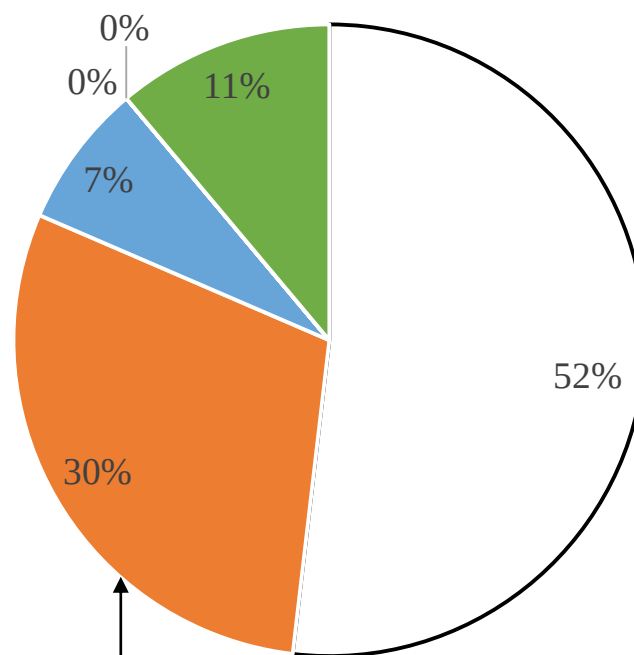
■ Tömbösített

■ Önálló tantárgy

■ Témahét

■ Egyéb tanórai keretben

Középfokú intézmények

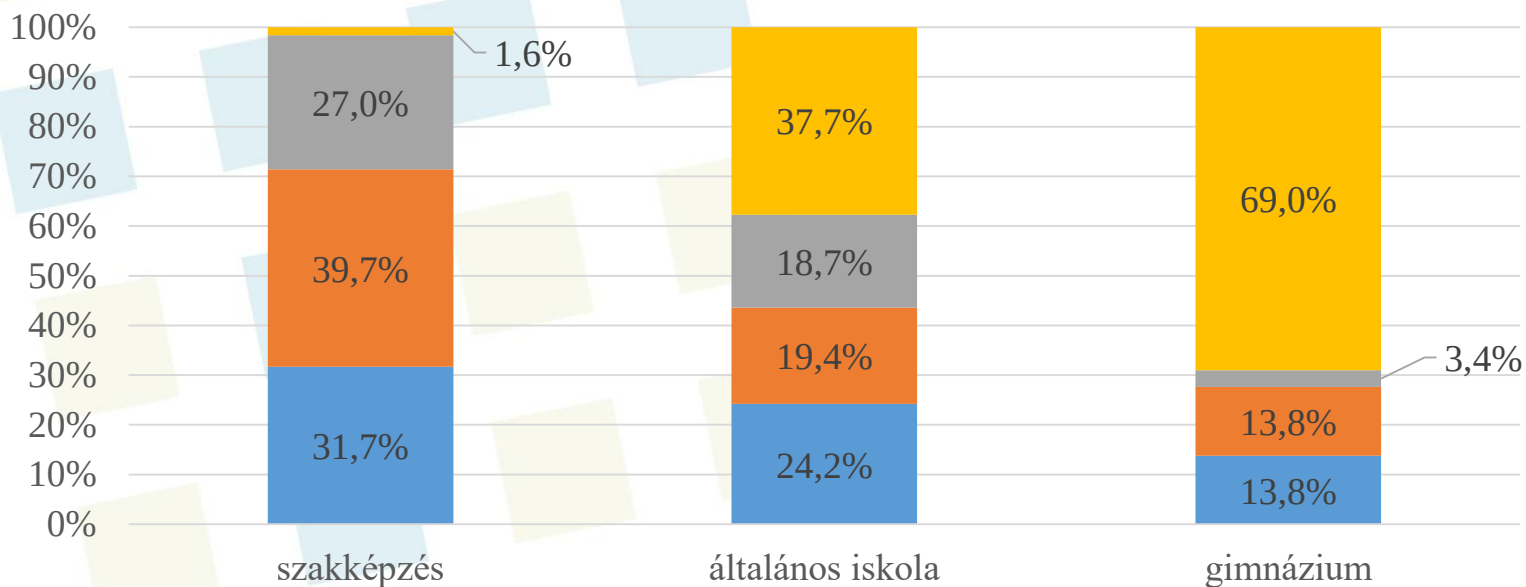

A szakképzésben a médiaoktatás helyzete meglehetősen bizonytalan, az intézményvezetők válaszai szerint, mivel a kerettanterv nem tartalmazza a területet, semmi motiváció nincs a médiaoktatásra

Az intézményvezetők és az intézményben tanító pedagógusok válaszai alapján, N=381

Médiaoktatás formái iskolatípusonként (%)

- van médiaoktatás
- van, de nem egyértelmű, vagy nem minden tagintézményben
- beépítenek valamit a tantárgyba
- egyáltalán nincs médiaoktatás

Minél inkább van médiaoktatás az intézményben, illetve minél magasabb iskolafokozaton járunk, annál kevésbé jellemző, hogy az intézményvezető a digitális kompetenciák fejlesztését a médiaoktatás elé helyezné.

- Az általános iskolai igazgatók inkább gondolják azt, hogy a médiaoktatás helyett a digitális kompetenciák fejlesztésére lenne szükség, ami sajátosan ellentmond annak a véleményüknek, miszerint a digitális készségek jó eredménnyel autodidakta módon elsajátítva is fejlődnek.
- A szakképző intézmények vezetői szerint a médiaoktatás részét kellene, hogy képezze a digitális kompetencia fejlesztés (ami sajátosan ellentmond annak a ténynek, hogy alig van a körükben médiaoktatás és leginkább ők tartják ezt kevésbé fontosnak, miközben az internethasználatot illetően – pl. online zaklatás – itt érzélik a legtöbb problémát).
- A gimnáziumi intézményvezetők leginkább a „médiaoktatás helyett digitális kompetenciafejlesztés” gondolatot vetik el, de kevésbé jellemző rájuk az is, hogy a médiaoktatásban szeretnék látni a digitális kompetenciák fejlesztését.

Az intézményvezetők iskolatípusonként eltérő problémákat érzékelnek.

- Az általános iskolák vezetői elsősorban a felkészült szakemberek és pedagógusok hiányában, valamint a nem megfelelő eszközállományban és infrastruktúrában látják a médiatudatosság fejlesztésének akadályát.
- A szakközépiskolák (korábban szakiskolák) vezetői pedig a kerettantervi meghatározottságban látják a problémát.
- A gimnáziumok vezetői szerint viszont a médiatudatosság fejlesztésének legnagyobb akadálya az eszközhiányon túl az, hogy a médiaoktatás nincs a helyén, kénytelen légüres térben létezni és ezáltal a terület a médiát nem tanító pedagógusok számára nem igazán fontos. Ezt alátámasztja a kutatás egy másik eredménye, miszerint a gimnáziumokban tanító médiatanárok állítják leginkább, hogy a médiaoktatás a tantestület számára nem igazán fontos, ahogy a fókuszcsoportos beszélgetéseken is rendre előkerülő téma volt, hogy a médiaoktatás a művészeti tárgyak közé sorolva ez utóbbihoz hasonlóan alacsony presztízzsel bír a magyar hagyományos tantárgyi hierarchiában.

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

Ahol van médiaképzés

Integráltan, vagy projekthét,
témahét formájában

Aktív tanulói
részvétel,
tartalomgyártás

A tanuló passzív,
etikus
magatartás,
magas kultúra

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Pedagógusi attitűdök és módszerek az újmédia világában

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

21. századi
tanárszerep

A hagyományos tanári repertoár (összefoglalás, ellenőrzés, differenciálás) annál inkább jellemző, minél alacsonyabb iskolafokozatról és minél hátrányosabb helyzetű tanulókról van szó

A pedagógus osztálytermi aktivitásának formái

Megjegyzés: N= 997 és 1007 között; Milyen gyakran fordultak elő az alábbi tevékenységek az elmúlt tanév során az Ön által tartott tanórán, csoportfoglalkozáson? (1 - Szinte soha (negyedévente vagy annál kevesebbszer); 2 - Alkalmanként (rikábban mint az órák felében); 3 - Gyakran (az órák többségében); 4 - Szinte minden órán)

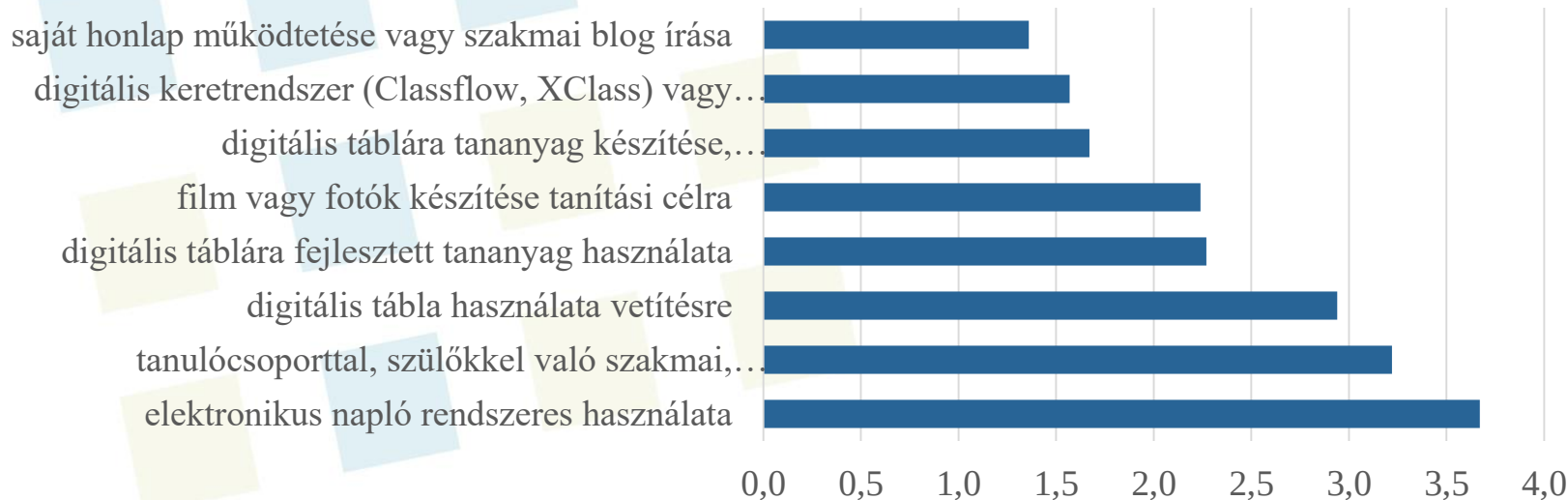
T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutatató
Központ Zrt.

21. századi
tanárszerep

Az elektronikus napló, kommunikáció és digitális táblára vetítés a leggyakoribb pedagógusok által végzett digitális eszközt is igénylő tevékenységek

A pedagógus tanításhoz köthető digitális tevékenységeinek fajtái és előfordulása

Megjegyzés: N= 1001 és 1009 között; Kérjük, válaszoljon, milyen gyakran végezte az alábbi tevékenységeket az elmúlt tanévben?
(1 – Soha; 2 - Legfeljebb egyszer-kétszer; 3 – Többször; 4 – Rendszeresen)

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutatató
Központ Zrt.

A leginkább választott korszerű tanulási környezetek

21. századi
tanárszerep

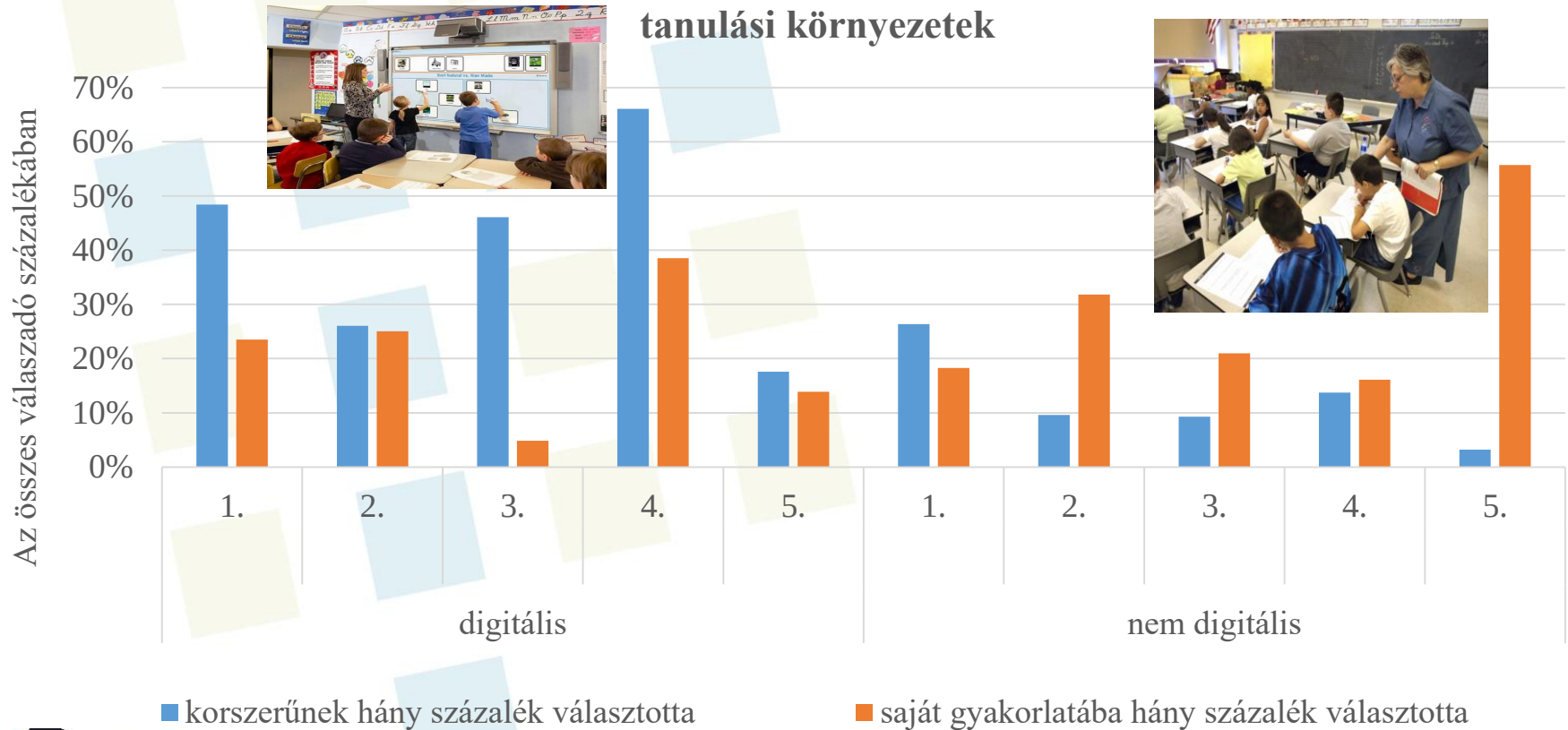
T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

A pedagógusok számára a digitális környezet jelenti a pedagógiailag korszerű környezetet is

A legkorszerűbbnek tekintett és a gyakorlatban legtöbbször előforduló tanulási környezetek

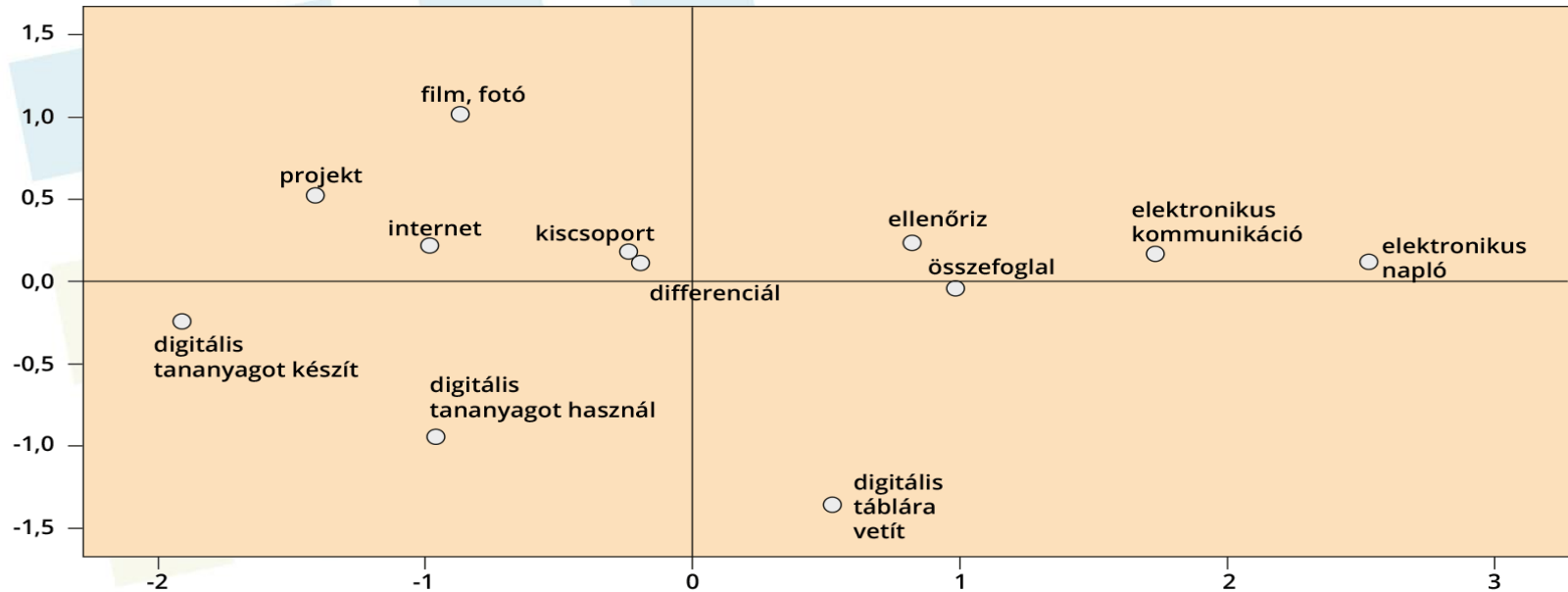

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

A digitális környezet még nem jelent kreatív korszerű tanulási környezetet

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

digitális jólét
program

21. századi
tanárszerep

A médiatanárok pedagógiai gyakorlatára jellemzőbb, hogy bár nem használnak digitális táblát, kreatívabbak az alkalmazott módszerek terén

Digitális táblát nem használ

Médiatanárok

Kreatív attitűd

Felhasználói attitűd

Film, fotó
Projekt
Internet,
mobil
Kiscsoport

Differenciál
Ellenőriz
Összefoglal
Elektronikus kommunikáció
Elektronikus napló

Digitális
tananya
got
készít

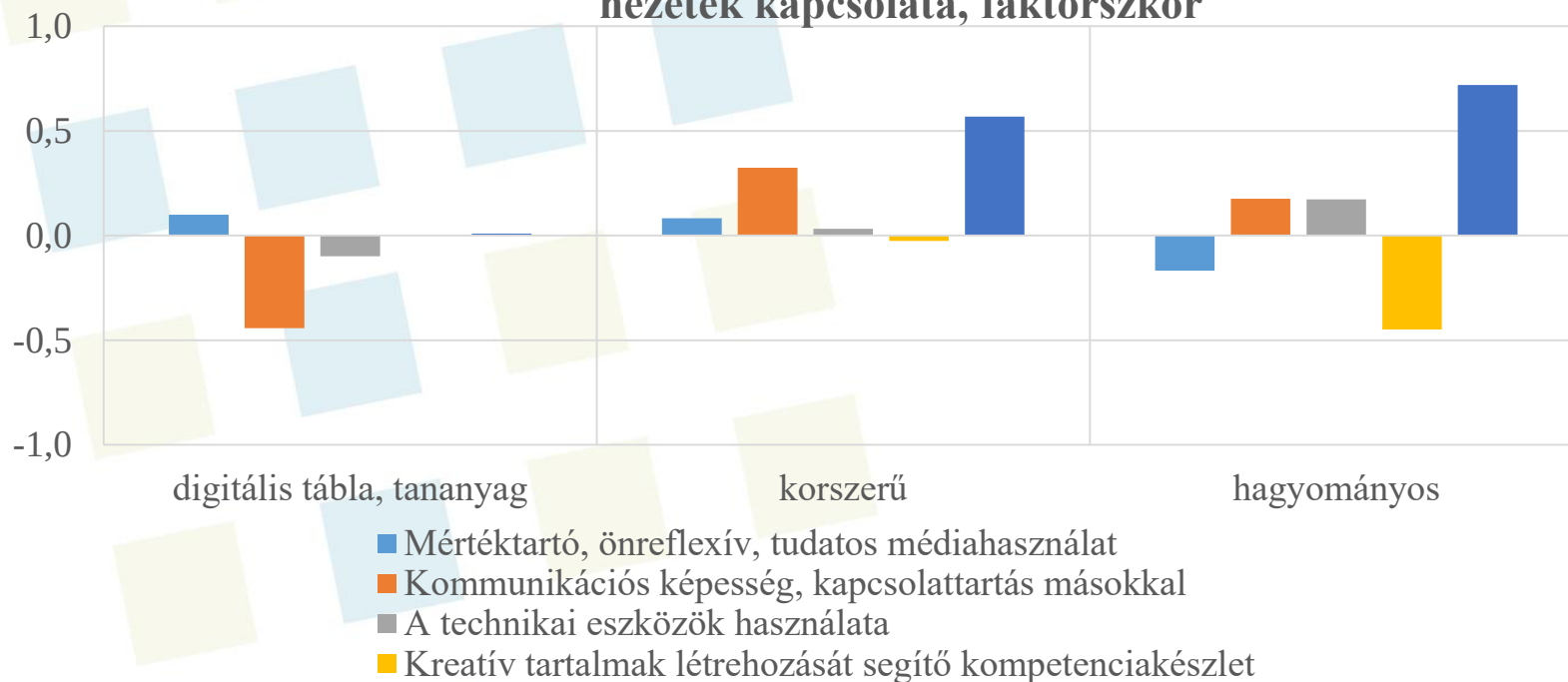
Digitális táblát csak vetítésre
használja

Digitális táblát használ

Kimutatható a különböző pedagógusi tevékenységek és a médiaműveltségről vallott egyes nézetek együttjárása

A tipikus pedagógusi tevékenységek és a médiaműveltségről vallott nézetek kapcsolata, factorszám

Megjegyzés: $N=1009$, a faktorok 0 átlagú és változó szélsőértéket felvevő változók, ahol minél nagyobb az érték, annál inkább jellemző a faktor által megjelenített terület. Az ábrán azt láthatjuk, hogy a médiaműveltségre különböző értelmezéseket adott pedagógusok milyen pedagógiai gyakorlattal rendelkeznek

A hagyományos pedagógiai kultúra a digitális környezetben nem hoz létre korszerű tanulási környezetet

- A digitális technikákat jellemzően adminisztrációra és illusztrálásra használják, az interaktívabb és kreatívabb használat még nem jellemző. A kreatívabb és modern eszközhasználat az informatika- és médiatanárookra jellemző leginkább.
- A tanítási gyakorlatukra legjellemzőbb tanulási környezetnek a legkorszerűtlenebb, hagyományos frontális módszert választották a válaszadók, annak ellenére, hogy ők is ezt ítélték meg a legkorszerűtlenebbnek.
- A pedagógusok 38 százalékára jellemző, hogy tanítási gyakorlatként a leghagyományosabb frontális osztálytermi fotót jelölte meg, a legkorszerűbbnek pedig a digitális táblát is tartalmazó, de módszereiben hasonlóan frontális osztálytermi fotót. Erre a körre minden bizonnyal igaz, hogy elsősorban a technikában látja a módszertani megújulást.

FONTOS! A MEGFELELŐ PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK NÉLKÜL A DIGITÁLIS TECHNIKA CÉLELLENTÉTES EREDMÉNYHEZ VEZETHET, CSÖKKENTI A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉT ÉS NÖVELI AZ EGYENLŐTLENSÉGEKET!

FONTOSABBNAK TŰNIK, HOGY A PEDAGÓGUS MENNYIRE FELKÉSZÜLT, MINT HOGY MENNYIRE DIGITÁLIS A KÖRNYEZET

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Új technológia és a kockázatok

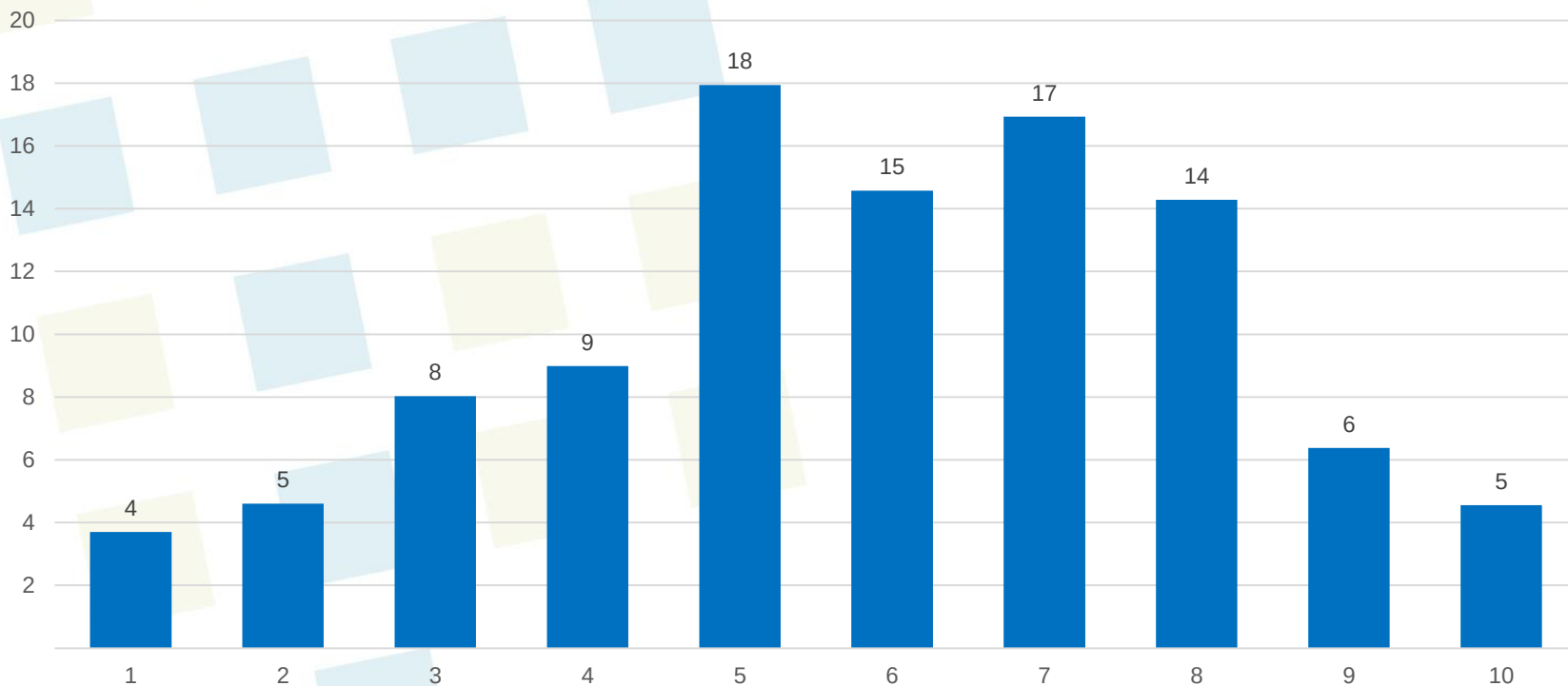

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

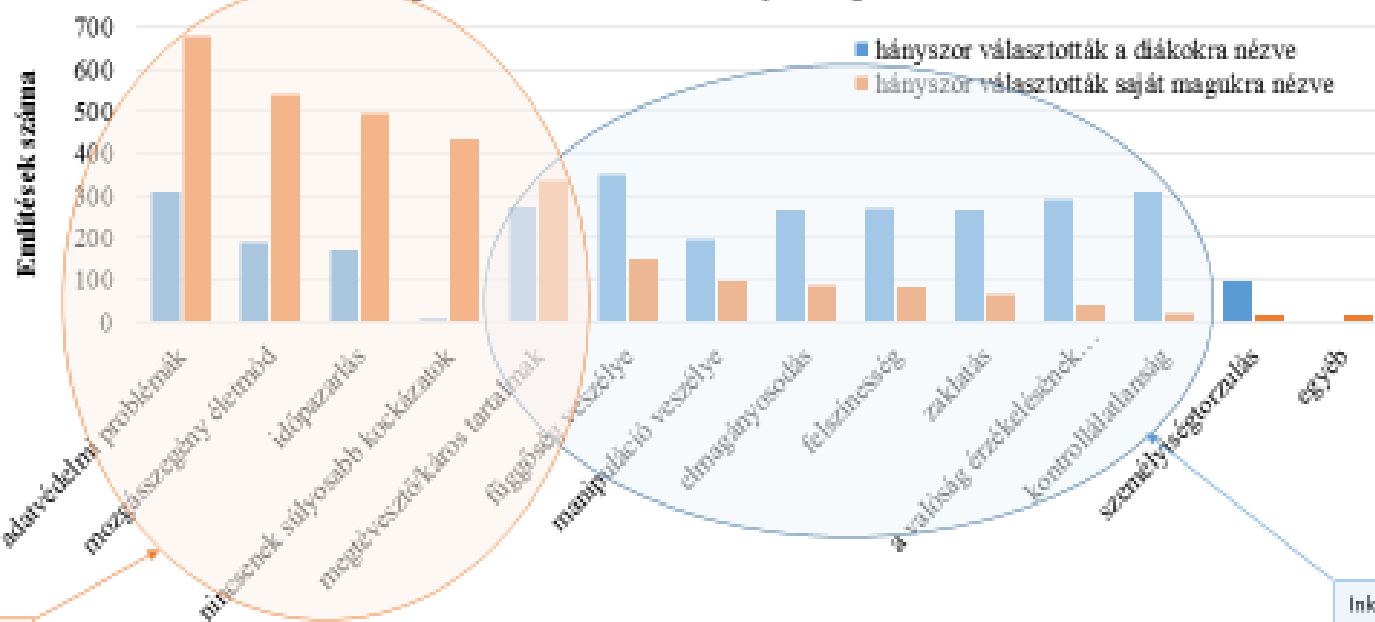

A pedagógusok átlagosan közepesre értékelték komfortosságukat a 21. századi technológiájú világban (átlag=5,86; szórás=2,2, tízfokú skála, %) Közülük a médiatanárok, a férfiak, a szakképzésben tanítók, a fiatalok és a közép-magyarországiak a legkomfortosabbak

A pedagógusok nagyon eltérően ítélik meg az internethasználati kockázatokat a diákokra, illetve saját magukra vonatkozóan
(pl. az online időtöltés megítélése inkább függőség a diáknál, míg időpazarlás saját magánál)

Pedagógusok véleménye az internethasználattal kapcsolatos kockázatok megoszlásáról a diákok és saját maguk számára

inkább saját kockázat

Megjegyzés: N=1017

inkább diák kockázat

A pedagógusok bár legnagyobb arányban a digitális függőségekre találtak, ezt a problémát látják a legkevésbé megoldottnak – úgy érezhetik, hogy ez ellen az iskola önmagában nem tud tenni. Ezzel szemben az online zaklatást tekintették a leginkább megoldottnak a kérdőívben. A szülőktől várják a megoldást a legtöbb esetben.

	Digitális függőségek	Online zaklatás	Dezinformációk, álhírek	Online testképzavar	Online gyűlöletbeszéd	Identitás-zavar	Véleménybuborék
Találkozott vele (%)	72%	48%	46%	33%	28%	24%	23%
Mennyire oldódott meg (ötfokozatú skálán)	2,5	3,9	3,3	2,7	3,2	2,8	2,9
A szülő feladata a megoldás (említések százaléka)	77%	59%	44%	67%	52%	67%	55%

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktató Kutató
Központ Zrt.

Köszönöm a figyelmet!

lannert.judit@t-tudok.hu